

กลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล
The Characters in a Historical Novel “Burbha”: Characterization
Techniques

ณิชากร จิระกิจ* รุณชณีย์ ศรีสมาน

Nichakorn Jirakit*, Runchanee Srisaman

นักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*

Student in Bachelor of Arts Program in Thai Language Mahasarakham University

อาจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม²

Lecturer, Department of Thai and Oriental Languages Mahasarakham University

61010110086@msu.ac.th

Received: November 3, 2021

Revised: December 23, 2021

Accepted: February 2, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล โดยแบ่งตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ และ 2) ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละคร 3 วิธี คือ 1) การนำเสนอตัวละครทางตรง 2) การนำเสนอตัวละครทางอ้อม และ 3) การตั้งชื่อตัวละคร ซึ่งตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์และตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น พบการนำเสนอตัวละครทางตรงเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งปรากฏผ่านการบรรยายโดยตัวละครอื่น และการบรรยายโดยผู้เขียนเป็นหลักเนื่องจากเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ต้องใช้ความสมจริงในการนำเสนอ เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกถึงความสมจริงและเข้าถึงเนื้อเรื่องได้มากขึ้น รองลงมาคือการนำเสนอตัวละครทางอ้อม และกลวิธีนี้ถูกใช้ในการนำเสนอตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นจะมีหลากหลายมิติ และที่พบจำนวนน้อยที่สุดคือ การตั้งชื่อตัวละคร เนื่องจากตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ แต่ก็มีชื่อที่เป็นภาษาไทยอยู่ในบางตัวละครซึ่งมักจะเป็นชื่อที่เรียบง่าย

คำสำคัญ: กลวิธีการนำเสนอตัวละคร นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

Abstract

This study purposively explored the storytelling techniques to present the characters in a historical novel entitled “Burbha” that were divided into 2 types: 1) the characters really existing in the history, and 2) the author’s designed characters. The outcome highlighted 3 different techniques including: 1) Direct Characterization, 2) Implicit Characterization, and 3)

Character's Naming. Significantly, most of the historical characters and the author's designed character were characterized in a direct manner that was mainly described through the views of other characters and of the author. Additionally, the author's designed characters were often found to be described implicitly due to their multidimensionality. As previously mentioned, the direct characterization was more frequently used in describing the author's designed characters since the novel was based on the historical incident so that all detail should be realistic to authentically engage the reader into the story. Another reason was to avoid any possible conflict over the appearance and roles of the characters.

Keywords: Characterization Technique, Historical Novel

บทนำ

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้นจะมีเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกันในยุคสมัยใดสมัยหนึ่งของประเทศนั้น ๆ โดยมีการสร้างสรรค์ตัวละครในอดีตให้กลับมามีบทบาทอีกครั้ง ผ่านการผสมผสานจากจินตนาการของผู้เขียนในการสร้างตัวละครสมมติ พร้อมทั้งฉากหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงเวลานั้นให้เกิดบทบาทขึ้นร่วมกัน

ในปัจจุบันนั้นมีการสร้างสรรค์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ออกมาผ่านนักเขียนอย่างหลากหลาย เช่น เรื่องหนึ่งด้าวฟ้าเดียว ของ วรณวรรณ เรื่องขุนศึก ของ ไม้มืองเดิม บุพเพสันนิวาส ของ รอมแพง เป็นต้น นอกจากนี้หากจะกล่าวถึงนักเขียนคนสำคัญในปัจจุบันที่มีผลงานการเขียนที่น่าสนใจและโดดเด่นอีกคนหนึ่งคือ ว.วินิจฉัยกุล (คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์) เป็นนักเขียนคนหนึ่งที่ยกนวนิยายแนวอิงประวัติศาสตร์ออกมาได้อย่างสมจริง พร้อมทั้งเป็นที่นิยมในสังคม นวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุลนั้นให้ทั้งคุณค่าในด้านสาระและความบันเทิง ดังจะเห็นได้จากมีผู้นำนวนิยายของ ว.วินิจฉัยกุล ไปสร้างเป็นละครหลากหลายเรื่อง เช่น รัตนโกสินทร์ สองฝั่งคลอง วงศาคณาญาติ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของ ว.วินิจฉัยกุลนั้นถือว่าเป็นที่นิยมและเนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกศึกษาวิเคราะห์ตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา เนื่องจากเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 หนังสือดีเด่น Seven Book Award ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2546-2547 (บ้านอรุณ, 2563) นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพานั้นนอกจากจะเป็นนวนิยายที่ได้รับรางวัลอย่างหลากหลาย ผู้ศึกษายังมองเห็นถึงความแตกต่างของเนื้อเรื่องที่แตกต่างจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องอื่น ๆ ของ ว.วินิจฉัยกุล โดยในเรื่องบูรพามีการนำความแตกต่างทางภาษา เชื้อชาติ และศาสนาของตัวละครเข้ามาสร้างสรรค์ให้มองเห็นถึงภาพสะท้อนที่หลากหลายทางสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ และยังมีกรกล่าวเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวว่าพระองค์นั้นทรงมีคุณูปการมากมายต่อประเทศ นอกจากนี้ตัวละครในเรื่องนั้นมีลักษณะที่น่าสนใจเนื่องจากมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติอย่างชัดเจน และบทบาทของตัวละครได้นำพาเรื่องไปสู่ปัญหาที่ไม่ได้เกิดขึ้นระหว่างคนสองคน

เพียงเท่านั้น แต่ยังถ่ายทอดให้พบกับปมปัญหาในช่วงสมัยประวัติศาสตร์รัชกาลที่ 4 ถึงการล่าประเทศ อาณานิคมของชาวตะวันตกที่มีอิทธิพลอย่างรุนแรงในช่วงเวลานั้นอีกด้วย

ว.วินิจฉัยกุลได้นำเสนอนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา โดยการเล่าเรื่องในรูปแบบนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์ ซึ่ง ว.วินิจฉัยกุลนั้นมีการสร้างตัวละครเพื่อให้เกิดการดำเนินเรื่อง และสื่อถึงประเด็นของ ความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม และสังคม นวนิยายเรื่องบูรพา มีตัวละครที่สำคัญอยู่หลากหลาย ตัวละคร ทั้งตัวละครในประวัติศาสตร์และตัวละครที่ถูกสร้างขึ้น แต่ละตัวละครย่อมมีลักษณะเด่นแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้ตัวละครมีมิติที่หลากหลาย ผู้เขียนจึงต้องมีกลวิธีการนำเสนอตัวละครที่หลากหลาย เช่นเดียวกัน ดังที่ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539) กล่าวว่า การปรากฏตัวของตัวละครในวรรณกรรมมาจาก กลวิธีการนำเสนอของผู้แต่งได้แก่ การนำเสนอโดยตรง หมายถึงการที่ผู้แต่งให้รายละเอียดและข้อมูล เกี่ยวกับตัวละครในลักษณะของการบรรยายภาพตัวละครเอง หรือการบรรยายโดยผู้แต่ง หรือการบรรยาย โดยตัวละครอื่น และการนำเสนอโดยอ้อม หมายถึงการที่ผู้แต่งนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครโดยไม่บรรยาย อย่างตรงไปตรงมา แต่ผู้แต่งจะสอดแทรกอยู่ในเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครผ่านพฤติกรรม ที่แสดงออกจากคำพูด ความคิด หรือการบรรยายถึงกิริยาอาการ สายตา หรืออวัจนภาษา ซึ่งผู้อ่านสามารถที่จะสรุปสถานภาพและนิสัยใจคอของตัวละครได้

เมื่อกล่าวถึงการนำเสนอตัวละครในข้างต้น จะพบว่า ตัวละครนั้นถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญในนวนิยาย เนื่องจากตัวละครก็เปรียบเสมือนการสะท้อนทัศนคติของผู้เขียน และสื่อให้เห็นถึงภาพสะท้อนในสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความสำคัญของตัวละครอีกมากมาย เช่น วนิดา บำรุงไทย (2543) กล่าวว่า ตัวละครคือ บุคคลที่ผู้แต่งกำหนดหรือสมมติขึ้นในวรรณกรรมประเภทเรื่องเล่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเรื่องราวทุกประเภทรวมทั้งนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครก็จะไม่เกิดเรื่องขึ้น นอกจากนี้ตัวละคร ยังนับได้ว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจ และความประทับใจของผู้อ่านได้มากกว่าส่วนอื่น ๆ ตัวละครสามารถ แบ่งประเภททั่วไปได้ 2 ประเภทคือ ตัวละครเอก และตัวละครประกอบ ซึ่งเป็นตัวละครที่ดำเนินเรื่องให้เกิด ความน่าสนใจ

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครที่ปรากฏในนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล ที่ผู้เขียนนั้นมีการสร้างสรรค์ตัวละครที่เคยมีชีวิตในอดีตให้ กลับมามีชีวิตอีกครั้งในเนื้อหาของนวนิยาย ซึ่งตัวผู้เขียนนั้นเป็นคนที่อยู่ในยุคสมัยปัจจุบันส่งผลให้ต้องศึกษา ข้อมูลในการเขียนลักษณะของตัวละครออกมา หรือมีการสร้างตัวละครสมมติขึ้นมาใหม่ ส่งผลให้ตัวละครนั้น น่าสนใจมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เรื่อง บูรพาของ ว.วินิจฉัยกุล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพาของ ว.วินิจฉัยกุล

กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษากลวิธีการนำเสนอตัวละคร ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดของ (พัชราวลี จินนิกร, 2559) มาใช้ในการวิเคราะห์ดังนี้

- 1.1 การบรรยายลักษณะของตัวละคร
 - 1.1.1 การบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง
 - 1.1.1.1 การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยผู้เขียน
 - 1.1.1.2 การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยตัวละครอื่น ๆ
 - 1.1.2 การบรรยายลักษณะของตัวละครทางอ้อม
 - 1.1.2.1 การบรรยายลักษณะของตัวละครจากการกระทำของตัวละคร
 - 1.1.2.2 การบรรยายลักษณะของตัวละครจากบทสนทนาของตัวละคร
 - 1.1.2.3 การบรรยายลักษณะของตัวละครจากความคิดของตัวละคร
- 1.2 การตั้งชื่อตัวละคร

วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีการนำข้อมูลมาจากหนังสือนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพาของ ว.วินิจฉัยกุล มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ศึกษานวนิยายเรื่องบูรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล
 - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยาย
 - 1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์
2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยปรับใช้ตามความเหมาะสม ดังนี้
 - 2.1 วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพาของ ว.วินิจฉัยกุล
 - 2.1.1 กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง
 - 2.1.2 กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางอ้อม
 - 2.1.3 การตั้งชื่อตัวละคร
3. ขั้นตอนการนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์
4. ขั้นตอนการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร ผู้ศึกษาพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอตัวละคร เช่น พัทธราวลี จินนิกร (2559) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ โดยมีการวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครเข้ามาร่วมด้วย ซึ่งสามารถแบ่งได้

เป็น 2 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผลการศึกษาพบการบรรยายลักษณะของตัวละครทั้งการบรรยายลักษณะของตัวละครในทางตรงและทางอ้อม การตั้งชื่อตัวละคร และการใช้คู่ตรงข้าม ส่วนกลวิธีการใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ ประกอบด้วย อุปมา นามนัย อติพจน์ อุปลักษณ์ และการอ้างถึง รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2521) ได้กล่าวถึงกลวิธีการนำเสนอตัวละครว่ามีจำนวน 3 วิธี ดังนี้ 1) ผู้ประพันธ์นำเสนอตัวละครเอง คือ ผู้ประพันธ์บรรยายลักษณะต่าง ๆ ของตัวละครโดยให้รายละเอียดอย่างถูกต้องชัดเจนตั้งแต่เริ่มแรกที่ตัวละครปรากฏ เหมาะกับตัวละครที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นตัวละครต้นฉบับหรือสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นผลเสียคือ คอยจำกัดจินตนาการของผู้อ่าน 2) ตัวละครนำเสนอตนเอง คือ ตัวละครเปิดเผยตนเองจากการกระทำและบทเจรจา ผู้อ่านจะค่อย ๆ รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตัวละครที่ละเอียดละน้อย และมีโอกาสในการใช้จินตนาการของผู้อ่านในการสร้างภาพตัวละครขึ้นมา ส่งผลให้รู้สึกว่าคุณภาพอยู่ร่วมเหตุการณ์เดียวกันกับตัวละคร 3) วิธีผสม ถือว่าเป็นวิธีที่ถูกนำมาใช้มากที่สุด โดยการนำวิธีทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้นมาใช้ร่วมกัน ส่วนใหญ่ตัวละครจะแสดงลักษณะของตนเองด้วยการกระทำและคำพูด แต่ในบางอย่างที่ตัวละครไม่สามารถเปิดเผยได้ด้วยตนเอง เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ผู้แต่งก็จะเป็นผู้นำเสนอเอง ซึ่งจากการกล่าวอ้างถึงงานวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ผู้ศึกษาได้นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ในเรื่องของกลวิธีการนำเสนอตัวละครอย่างกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง การนำเสนอตัวละครทางอ้อม และกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านการตั้งชื่อตัวละคร รวมไปถึงลักษณะของการบรรยายในรูปแบบต่าง ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาพบว่าม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เช่น อธิพร ประเทืองเศรษฐ์ (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ตัวละครเอกในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของคึกเดช กันตามระ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอเรื่องเพื่อขีดชูตัวละครเอก ผู้ประพันธ์นำเสนอด้วย 3 วิธีใหญ่ ๆ คือ การนำเสนอเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์โดยวิธีการบรรยายเหตุการณ์แบบพงศาวดาร คือ นำเสนอโดยขึ้นต้นด้วยศักราชและตามด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ลักษณะการนำเสนอเช่นนี้ทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีลักษณะคล้ายงานเขียนด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งมีส่วนช่วยให้นวนิยายมีความสมจริง ทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าข้อมูลที่ผู้ประพันธ์ในนวนิยายนำเสนอตรงกับข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ และเกิดความน่าเชื่อถือเกี่ยวกับข้อมูลในนวนิยายเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ตัวละครในเรื่องมีความสมจริงเหมือนบุคคลในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้วิธีการบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ วัฒนธรรมและประเพณีอย่างละเอียด กล่าวคือผู้ประพันธ์จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ วัฒนธรรม และประเพณีที่ปรากฏในเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างละเอียด ซึ่งจากการกล่าวอ้างถึงนี้ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการวิเคราะห์ในเรื่องของกลวิธีการนำเสนอตัวละครที่เกี่ยวกับการบรรยายเหตุการณ์ในลักษณะการบรรยายทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เห็นภาพของกลวิธีการนำเสนอที่ผู้เขียนนำมาใช้ในงานเขียนได้อย่างชัดเจน

ผลการศึกษา

กลวิธีการนำเสนอตัวละครเป็นวิธีการสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวลักษณะต่าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความเป็นมาของตัวละครภายในเรื่อง และเพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อเรื่องได้ง่าย ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบุรพา ของ ว.วินิจฉัยกุลโดยแบ่งเนื้อหาของการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง กลวิธีการนำเสนอตัวละคร

ทางอ้อม และการตั้งชื่อตัวละคร โดยกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรงและทางอ้อมจะเป็นหัวข้อรวมคือ
 กลวิธีการนำเสนอ ซึ่งจะวิเคราะห์ผ่านลักษณะของการบรรยาย

1. กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง และทางอ้อม

กลวิธีการนำเสนอตัวละคร เป็นวิธีการนำเสนอเพื่อสื่อให้เกิดภาพลักษณะของตัวละครที่ผู้เขียน
 ต้องการให้เกิดความเข้าใจและมองเห็นภาพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ตัวละคร
 ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1) ตัวละครที่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์
- 2) ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น

1.1 กลวิธีการนำเสนอตัวละครที่มีตัวตนอยู่จริงในประวัติศาสตร์

1) การบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง

การบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง จะเป็นการบรรยายอย่างตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน
 ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจลักษณะที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากไม่ต้องมีการตีความ
 เพิ่มเติม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1) การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยผู้เขียน

การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยผู้เขียน การบรรยายในลักษณะนี้ผู้เขียนจะเป็น
 ผู้รู้ ทุกเรื่องราวเกี่ยวกับตัวละคร โดยจะอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านได้รับรายละเอียดในเรื่องที่รองลงมาจากลักษณะ
 รูปร่าง และหน้าตาของตัวละคร ดังที่ผู้เขียนบรรยายถึงความสนใจของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
 เกี่ยวกับการฝึกทหารบกและทหารเรือ ดังความว่า

พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯทรงสนพระราชหฤทัยทาง
 การทหารทั้งทหารบกและทหารเรือ ผลจึงออกมาว่าวังหน้ามีกำลังทหารและ
 เครื่องศาสตราวุธยุทธภัณฑ์มากกว่าวังหลวงเกือบเท่าตัว รวมแล้วกว่า
 ๒,๕๐๐ คน เมื่อต้องมาฝึกหัดแบบยุโรป และหาตัวคนรู้เรื่องการทหารแทบ
 จะไม่มีในสยาม จึงเป็นเรื่องความรับผิดชอบขนาดใหญ่สำหรับเจ้าสายฟ้าที่
 จะทรงแบกรับไว้

(ว.วินิจฉัยกุล, 2562)

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนได้เล่าถึงความสนใจของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ว่าพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับเรื่องการฝึกทหารบกและทหารเรือ โดยการนำวิชาทางทหารของ
 ต่างประเทศเข้ามาฝึกให้แก่ทหารของตนเอง เหตุที่ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะความสนใจในเรื่องนี้ เพื่อให้
 เห็นว่าพระองค์ให้ความสำคัญและยอมรับวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามา เพื่อนำสิ่งที่มีประโยชน์เข้ามาปรับใช้
 ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนของพระองค์

1.2) การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยตัวละครอื่น ๆ

การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยตัวละครอื่น ๆ ในที่นี้แม้จะเป็นตัวละครอื่นบรรยาย แต่การรับรู้ถึงเรื่องราวก็คือผู้เขียนเป็นผู้บรรยาย โดยการใช้ตัวละครเพื่อบรรยายถึงลักษณะของตัวละครอื่น ซึ่งจะอาศัยช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง อาจจะใช้ในการบรรยายถึงบุคคลนั้น ๆ ในช่วงเวลาของอดีตที่ผ่านมาหรืออาจเป็นช่วงเวลาในปัจจุบัน ณ ขณะนั้นของบุคคลนั้น ๆ ดังข้อความตอนหนึ่งที่บรรยายถึงพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวโดยหม่อมเจ้าวิชิษฐประภา ดังความว่า

หม่อมเจ้าวิชิษฐประภาเฝ้าพระพักตร์ขึ้น เห็นเป็นครั้งแรกว่า ระยะเวลาหลายปีที่ห่างไปจากบ้านเกิดเมืองนอน พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวเกือบจะมีได้ทรงเปลี่ยนไป พระวรกายยังคงประเปรียว พระพักตร์คมสันสมกับที่ใครต่อใครยกย่องว่าทรงเป็นบุรุษผู้เจริญพร้อมด้วยรูปโฉมเหนือกว่าเจ้านายพระองค์ใด ๆ

ที่พระชันษารุ่นราวคราวเดียวกันเมื่อยี่สิบกว่าปีก่อน สิ่งที่ยังเหมือนเดิมอีกอย่างหนึ่งก็คือพระเนตรกว้างคมมีแววแจ่มใสเปี่ยมด้วยความเป็นมิตร สำหรับหม่อมเจ้าวิชิษฐประภา แววพระเนตรบอประกบความอาทรฉันบิดาต่อบุตรไม่เปลี่ยนแปลง

(ว.วินิจฉัยกุล, 2562)

จากข้อความข้างต้นหม่อมเจ้าวิชิษฐประภาบรรยายถึงลักษณะของพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยบรรยายผ่านมุมมองของตัวละครเองว่า ถึงแม้หม่อมเจ้าวิชิษฐประภาจะเดินทางไปศึกษาอยู่ต่างประเทศเป็นระยะเวลานาน แต่เมื่อกลับมาถึงและได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็เห็นว่าพระองค์ยังคงมีใบหน้าที่สุดใสและร่างกายที่ยังดูแข็งแรงดังเดิม รวมไปถึงสายตาที่มีความเป็นมิตรและมีเมตตาต่อหม่อมเจ้าวิชิษฐประภาไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

1.2 กลวิธีการนำเสนอตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น

1) การบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง

การบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง จะเป็นการบรรยายโดยตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจลักษณะที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากไม่ต้องมีการตีความเพิ่มเติม โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1) การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยผู้เขียน

การบรรยายในลักษณะนี้จะเป็นการบรรยายถึงลักษณะภายนอกของตัวละครนั้น ๆ เช่น การบอกลักษณะของรูปร่าง หรือการบอกถึงฐานะ แม้กระทั่งบอกถึงลักษณะบทบาทที่ตัวละครได้รับเมื่อต้องอยู่ในฐานะของตัวละครนั้น ดังที่ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะภายนอกของแควธรินเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาที่มีความงดงามสมวัย ดังความว่า

แคธรินมีผมสีทองแท้ แทรกด้วยสีทองเข้มเป็นเงาเหลือบเหมือน
 ทอขึ้นจากแท่งอำพัน ไม่ใช่สีจางอย่างสีฟางแล้วอ้างว่าเป็นสีทองอย่างผม
 ของแมรี ขมวดผมหยักเป็นเกลียวตามธรรมชาติ แม้จะต้องแสกกลางและ
 รวบเรียบไปข้างหลังตามสมัยนิยม แต่ก็สามารถมันวาวให้เห็นกลุ่มหลอดผม
 ยาวสลวยด้านหลัง มันย้อมนำดูมากกว่าผมเหยียดตรงของแมรี ผิวขาวอม
 ชมพูเกลี้ยงเกลาก็น่าชมมากกว่า

ผิวตกระของญาติสาว ที่สำคัญที่สุดนัยน์ตาสีฟ้าเจือเทาจาง ๆ
 เป็นประกายใสเหมือนท้องฟ้ายามเช้า สีกุหลาบสดบนผิวแก้มและริมฝีปาก
 เต็ม อ่อนนุ่มเหมือนกลีบดอกไม้ตลอดจนคางมนเข็ดตรงอยู่เหนือลำคอ
 ระหง ทำให้แคธรินผุดผ่องและอ่อนเยาว์เหมือนฤดูใบไม้ผลิ

(ว.วินิจฉัยกุล, 2562)

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนบรรยายถึงตัวละครแคธริน ว่ามีลักษณะรูปร่างหน้าตาเป็น
 อย่างไร ผู้ชายในหมู่บ้านถึงได้หลงรัก และแคธรินถูกยกย่องว่าเป็นผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในพื้นที่นั้น สาเหตุที่
 ผู้เขียนบรรยายถึงลักษณะนี้เพื่อให้ผู้อ่านนั้นมองเห็นภาพของตัวละครแคธรินได้อย่างชัดเจน และเห็นถึง
 ความขัดแย้งระหว่างแคธรินกับแมรีไปพร้อมกัน

1.2) การบรรยายลักษณะของตัวละครโดยตัวละครอื่น ๆ

การบรรยายในลักษณะนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการกล่าวถึงอีกบุคคลหนึ่งอย่าง
 ตรงไปตรงมา โดยผู้บรรยายจะสามารถบรรยายถึงลักษณะภายนอกและภายในของตัวละครที่กล่าวถึงได้
 ดังที่ แคธรินบรรยายถึงลักษณะภายนอกเกี่ยวกับรูปร่างหน้าตาของอาร์เธอร์ ดังความว่า

อาร์เธอร์มีผมสีทองเช่นเดียวกับเธอ หากแต่แสงแดดแรงกล้าของ
 ตะวันออกแผดเผาผมเสียจนซีด ตรงข้ามกับผิวสีน้ำตาลเกรียมแดดคล้ำดู
 แปลกตา เครื่องแต่งกายแบบสุภาพบุรุษอังกฤษยังใหม่เอี่ยม เพราะเขาเพิ่ง
 ตัดใหม่เมื่อกลับมาจากอังกฤษครั้งนี้เอง

แต่เวลาอาร์เธอร์ยิ้ม เห็นนัยน์ตาสีน้ำตาลเป็นประกายรับกับ
 รอยยิ้มแจ่มใสเหมือนเด็ก ๆ ทำให้แคธรินรู้สึกเหมือนคุ้นเคยกับเขามานาน
 ไม่ใช่หนุ่มหน้าใหม่ที่เพิ่งได้รู้จักกันเป็นครั้งแรก

(ว.วินิจฉัยกุล, 2562)

จากข้อความข้างต้นการบรรยายถึงลักษณะของอาร์เธอร์โดยแคธริน ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะภายนอก
 ที่แคธรินเห็นว่ามีความเป็นอย่างไร และยังมีกรบ่งบอกถึงฐานะของอาร์เธอร์ว่าเป็นนายทหารที่มีฐานะใน
 ระดับหนึ่ง จึงสามารถที่จะตัดชุดเครื่องแบบใหม่ได้ในทันที

2. การตั้งชื่อตัวละคร

ผู้เขียนใช้การตั้งชื่อตัวละครเพื่อนำเสนอลักษณะของตัวละคร อาจจะเป็นลักษณะภายนอกหรือลักษณะภายในของตัวละครนั้น ๆ ซึ่งการตั้งชื่อตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา ว. วินิจฉัยกุล เกี่ยวข้องกับการนำเสนอลักษณะของตัวละคร จากการศึกษาพบว่า ชื่อของตัวละครที่มีความหมายสอดคล้องกับลักษณะของตัวละคร ดังต่อไปนี้

2.1 ตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์

1) โรเบิร์ต ฮันเตอร์

โรเบิร์ต ฮันเตอร์ หากลองแยกชื่อและนามสกุลออกจะได้เป็น โรเบิร์ต มีความหมายว่าสว่างและรุ่งโรจน์ (Erch2014, 2561) ฮันเตอร์ (Hunter) มีความหมายว่า ผู้ล่า หรือนักล่า (Longdo dict, 2563) ซึ่งในตัวบทผู้ศึกษาพบว่า โรเบิร์ต ฮันเตอร์ เป็นคนที่เป็นที่รู้จักในสังคม แต่ด้วยลักษณะนิสัยที่คอยคดโกงเอาเปรียบผู้อื่น หรือแม้ในเรื่องของผู้หญิงหากเขาต้องการผู้หญิงคนไหน เขาจะคอยตามหาแม้ว่าจะอยู่ห่างกันมากแค่ไหน ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ว่า เป็นผู้ล่า

2.2 ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น

1) หม่อมเจ้าวิชชุประภา

วิชชุ และประภา มีความหมายว่า สายฟ้า แสงสว่าง หรือแสงไฟ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ซึ่งผู้เขียนใช้ชื่อที่มีความหมายที่สอดคล้องกับลักษณะของตัวละครที่แสดงออกมา เพราะหม่อมเจ้าวิชชุประภา เป็นคนที่ยึดถือการตัดสินใจของตนเองเป็นหลัก และเป็นคนที่ตัดสินใจแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามเนื้อเรื่องแม้ว่าทางครอบครัวจะไม่ยอมรับการแต่งงานที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ แต่หม่อมเจ้าวิชชุประภาที่ตัดสินใจที่จะรับแคธรินมาเป็นภรรยาโดยมองข้ามความแตกต่างในข้อนี้

สรุปผล

กลวิธีการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา ว. วินิจฉัยกุลมีการใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละคร 3 วิธี คือ กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางอ้อม และการตั้งชื่อตัวละคร โดยผู้ศึกษาแบ่งการวิเคราะห์ตัวละครออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์และตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น ตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์พบกลวิธีการบรรยายลักษณะของตัวละครทางอ้อม อย่างการสนทนา และการนำเสนอผ่านความคิดของตัวละครอยู่เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการนำเสนอจะถูกบรรยายผ่านตัวละครอื่น หรือบรรยายผ่านผู้เขียนเอง ซึ่งเป็นกลวิธีการบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรง ทั้งนี้ผู้ศึกษามองว่าการใช้คำสนทนาของบุคคลเหล่านี้ค่อนข้างจะถูกจำกัดด้วยสาเหตุที่สถานการณ์ในตัวบทไม่ได้ตรงตามเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด บุคคลเหล่านี้จึงปรากฏผ่านการบรรยายโดยตัวละครอื่น และการบรรยายโดยผู้เขียนเป็นส่วนใหญ่

ตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น มีกลวิธีการบรรยายให้เห็นถึงลักษณะของตัวละครทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งกลวิธีการบรรยายลักษณะของตัวละครทางตรงพบว่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอมากที่สุด และกลวิธีการบรรยายลักษณะของตัวละครทางอ้อม อย่างการบรรยายผ่านบทสนทนา หรือการกระทำพบจำนวนไม่มาก แต่พบกลวิธีการบรรยายในลักษณะนี้มากกว่าการนำเสนอตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ เนื่องจากตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นจะเป็นตัวละครแบบกลม มีหลากหลายมิติ และเพื่อสร้าง

ให้เป็นดังที่ผู้เขียนต้องการอย่างไม่จำกัด จึงส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพของตัวละครนั้น ๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

กลวิธีการนำเสนอตัวละครที่ผู้ศึกษาได้แบ่งออกเป็นกลวิธีการบรรยายในลักษณะทางตรง และในลักษณะทางอ้อม พบว่าตัวละครจะมีการบรรยายในลักษณะทางตรงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ จึงไม่อาจปิดเบือนได้มากนัก อย่างเช่น การกล่าวถึงตัวละครในประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มักจะถูกบรรยายโดยผู้เขียน และเมื่อตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาพบกัน จะมีผู้เขียนหรือตัวละครคู่สนทนา เป็นผู้บรรยายถึงลักษณะความเป็นมาของตัวละครที่กล่าวถึง ซึ่งกลวิธีการนำเสนอทั้งสองรูปแบบนี้ส่งผลให้ผู้อ่านรับรู้ถึงเบื้องหลังของตัวละครแต่ละตัวละคร ทั้งตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ และตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้น โดยจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะภายนอก และบุคลิกภาพของตัวละคร รวมถึงแนวคิดของตัวละคร เพราะมีการแสดงออกที่แตกต่างกันไปตามวันเวลาการดำเนินเรื่อง

การตั้งชื่อตัวละครเป็นอีกกลวิธีที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอตัวละคร โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาชื่อของตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นและตัวละครที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ โดยมีความหมายสอดคล้องกับลักษณะของตัวละครนั้น ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นชื่อภาษาต่างประเทศ เนื่องจากตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ แต่ก็มีชื่อที่เป็นภาษาไทยอยู่ในบางตัวละคร ซึ่งมักจะเป็นชื่อที่เรียกง่าย นอกจากนี้การตั้งชื่อของตัวละครยังทำให้ทราบถึงลักษณะหรือบุคลิกของตัวละครที่แสดงออกมาด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล ผู้ศึกษาพบว่า ว.วินิจฉัยกุลมีการใช้กลวิธีการนำเสนอตัวละคร 3 วิธี คือ กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง กลวิธีการนำเสนอตัวละครทางอ้อม และการตั้งชื่อตัวละคร ซึ่งกลวิธีการนำเสนอที่ว.วินิจฉัยกุลนำมาใช้ในการนำเสนอตัวละครมากที่สุดพบว่า เป็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง โดยการบรรยายลักษณะของตัวละครผ่านทางผู้เขียนเป็นผู้ให้รายละเอียด เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์การบรรยายในลักษณะนี้ ส่งผลให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเนื้อเรื่องได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จึงมีความแตกต่างการศึกษาของ พัชรวาลี จินนิกร (2559) ที่ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เนื่องจากผลการศึกษาในงานของพัชรวาลี จินนิกร พบการใช้ภาพพจน์และสัญลักษณ์ในการนำเสนอภาพของตัวละครเป็นส่วนใหญ่ เพื่อใช้ในการบรรยายภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงจากรวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศของยาขอบ เล่มที่ 1-2 ซึ่งกลวิธีการนำเสนอลักษณะนี้ส่งผลให้ผู้อ่านเห็นภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงได้อย่างชัดเจนมากกว่าการนำเสนอตัวละครในลักษณะทางตรง

นอกจากนี้ในการศึกษาการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องบูรพาของ ว.วินิจฉัยกุล กลวิธีการนำเสนอที่ว.วินิจฉัยกุลนำมาใช้ในการนำเสนอตัวละครมากที่สุดพบว่า เป็นกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง โดยการบรรยายลักษณะของตัวละครผ่านทางผู้เขียนเป็นผู้ให้รายละเอียด ผู้ศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ อธิพร ประเทืองเศรษฐ์ (2555) ที่ได้นำมาเป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการศึกษาในงานของ อธิพร ประเทืองเศรษฐ์ พบกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรง และเป็นการบรรยายโดยผู้เขียนเป็นหลัก เนื่องจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของคึกเดช กันตามระ ทุกเล่มล้วนเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เชิงชีวประวัติ จึงทำให้เห็นว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ก็น่าจะมีกลวิธีการนำเสนอตัวละครทางตรงเป็นหลักเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเนื้อเรื่องได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และลดการเกิดข้อพิพาทตามมา

การตั้งชื่อตัวละครนั้นแม้ในผลการศึกษาคือพบเป็นจำนวนน้อยที่สุด แต่ก็มีความสอดคล้องกับงานของพัชราวลี จินนิกร ที่ได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งการตั้งชื่อตัวละครนั้นเป็นกลวิธีการนำเสนอลักษณะของตัวละครในอีกรูปแบบหนึ่งที่คุณเขียนได้นำมาใช้ในงานเขียน อย่างชื่อของตละแม่จันทร์ในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศก็สื่อให้เห็นว่าตัวละครนี้มีลักษณะภายนอกที่มีความงดงาม ส่วนในวรรณกรรมเรื่องบุรพาชื่อของหม่อมเจ้าวิชชุประภาที่สื่อให้เห็นถึงลักษณะนิสัยหรือลักษณะภายนอกของตัวละครนั้น ๆ เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาที่พบ ผู้ศึกษาพบว่าประเด็นที่น่าศึกษาดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาการนำเสนอตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของนักเขียนท่านอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาตัวละครโดยใช้การเปรียบเทียบตัวบทที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกัน
3. ควรศึกษานวนิยายของว.วินิจฉัยกุลในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: นาค.
- บ้านอรุณ (นามแฝง). (2563). *รีวิว บุรพา ว.วินิจฉัยกุลเขียน*. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2564, จาก www.facebook.com/arunnovelclub/
- พัชราวลี จินนิกร. (2559). *การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิต.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2521). *อิทธิพลวรรณกรรมต่างประเทศในวรรณกรรมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ว.วินิจฉัยกุล. (นามแฝง). (2562). *บุรพา*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อรุณ.
- วนิดา บำรุงไทย. (2543). *ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- อชิพร ประเทืองเศรษฐ์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวละครเอกในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของคึกเดช ก้นตามระ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Erch2014. (2561). *โรเบิร์ต: ความหมายของชื่อและโชคชะตา*. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2564, จาก <https://th.erch2014.com/duhovnoe-razvitie/27344-robert-znachenie-imeni-i-sudba.html>
- Longdo dict. (2563). *บริการค้นหาและร่วมสร้างเนื้อหาพจนานุกรมหลายภาษา-ไทย*. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2564, จาก <https://dict.longdo.com/search/Hunter?>